

СУЧАСНА БІБЛІОТЕКА

філософія, інновації, якість роботи

Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Харків, 23-26 квітня 2013 р.)

О. Б. Боровик,
директор бібліотеки ВДНЗУ
«Українська медична стоматологічна академія»

Соціологічне опитування на блозі бібліотеки ВДНЗУ «УМСА» – ефективний метод вивчення потреб користувачів

На прикладі соціологічного опитування проведено аналіз результатів вивчення потреб користувачів. Вказано на ефективність та доцільність даного методу. Окреслено перспективи подальшого застосування сучасних інформаційних технологій у бібліотечній роботі.

На примере социологического опроса проведен анализ результатов изучения потребностей пользователей. Указано на эффективность и целесообразность данного метода. Намечены дальнейшие перспективы применения современных информационных технологий в библиотечной работе.

On the example of sociological survey the analysis of the results of research of users needs has been carried out. It has been pointed out the effectiveness and reasonability of the method. The prospects of further use of state-of-the-art information technologies in library activity have been outlined.

Всебічне вивчення потреб користувачів бібліотеки неможливе без наукового дослідження. Найпоширенішим видом соціологічного дослідження та збирання первинної інформації є опитування. Перевагою даного методу є можливість одержання в короткий термін значного обсягу емпіричної інформації.

Із цих міркувань у 2012/2013 навчальному році ми провели три соціологічних опитування, використовуючи для цього блог бібліотеки (<http://www.biblumsa.blogspot.com/>).

Метою першого опитування було — з'ясувати, в якому вигляді (паперовому чи електронному) інформація більш приваблює користувачів бібліотеки? Адже електронна інформація в бібліотеці ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія» набуває все більш широкого розповсюдження: електронний каталог, медіатека, повнотекстові бази даних тощо. Електронні ресурси стають більш популярними серед різних категорій відвідувачів. Виникла навіть думка про поступове витіснення

електронною інформацією традиційних друкованих видань. Щоб перевірити дане твердження дослідницькою групою було проведено соціологічне опитування серед двох окремих фокус-груп користувачів бібліотеки. В анкеті використано тільки закриті запитання, тобто були запропоновані варіанти відповідей. І респондент вибирав той варіант, якому він надавав перевагу.

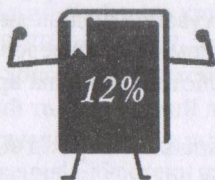
Респондентами першої групи стали студенти старших курсів, яким під час масової видачі підручників пропонували усно відповіді на запитання «В якому вигляді вам зручніше читати книги: паперовому чи електронному?». До другої групи ввійшли читачі блогу бібліотеки, де всім бажаючим пропонувалось зазначити відповідну до їхнього вибору відповідь в опитуванні «Які книги читаєте?».

Результати опитування першої групи показують, що 13 % опитуваних читають тільки електронні книги, не вдаючись до паперових; 76 % респондентів відповіли, що вони, як і раніше, читають тільки звичайні, паперові книги; 11 % опитуваних заявили, що вони читають і паперові книги, й електронні.

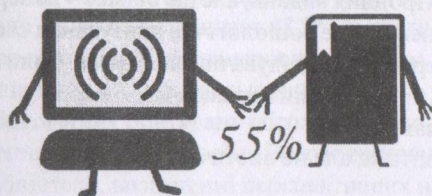
Інтернет замінює бібліотеку!

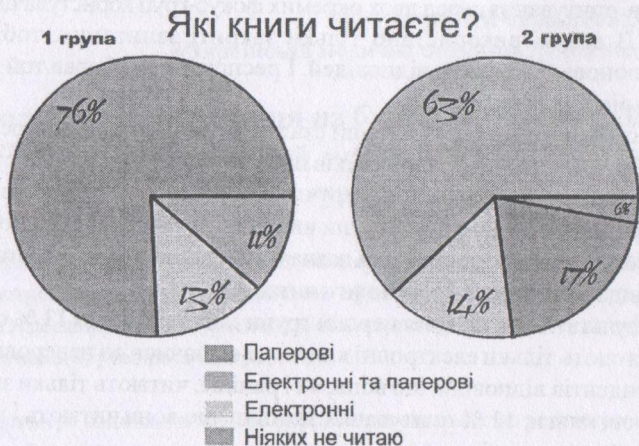
Функції бібліотеки не замінити!

Бібліотека та інтернет доповнюють одне одного.

Читачі блогу бібліотеки (друга група), апіорі більш підготовлені до сприйняття електронної інформації, відповіли так: 63% однаково зручно читати електронні і паперові видання, 17% – тільки паперові, 14% – тільки електронні, і 6% (на наш подив) не читають книжок взагалі!!!

Різниця відповідей у фокус-групах є очевидною. У ході соціологічного опитування ми дійшли таких висновків:

- Інформаційне середовище бібліотеки динамічно розвивається.
- Бібліотека повинна враховувати інтереси і можливості користувачів.
- Іде плавний перехід від читання «паперового» до читання «електронного».
- Широке впровадження сучасних інформаційних технологій у бібліотеці вплине на стратегію комплектування фонду: наші користувачі потребують електронних видань, але ще більше – паперових.

Наступне невеличке соціологічне опитування стосувалося читання художньої літератури. Відвідувачів блогу запитували «Читаєте художню літературу?» і пропонували варіанти відповідей:

- Так, звичайно!
- Люблю читати, але не вистачає часу.
- Уже ні.
- Ще ні.
- Почну читати після рекомендацій на блозі.

Можливо, саме анонімність та майже жартівлива форма відповідей спонукала наших читачів активно відгукнутися на опитування. Приємно було спостерігати, як кожного дня зростала кількість тих, хто проголосував.

Результати тішать! Вибір – на користь читання, як корисного і цікавого проведення вільного часу. Наш висновок: студенти і викладачі ВДНЗУ «УМСА» читають художні книги і читають блог бібліотеки!

Наші подальші дії – створення нової сторінки блогу «Отже, читати». На цій сторінці всі бажаючі мають змогу обмінюватися враженнями від прочитаних книжок, залишати коментар або назву книги, яка надзвичайно вразила і залишила помітний слід у душі. А, як відомо, найефективніша пропаганда книги – рекомендація іншого читача.

У січні цього року ми розпочали нове соціологічне опитування на блозі, тема якого хвилює бібліотечну спільноту всього світу:

– Чи може Інтернет замінити бібліотеку?

– Чи перетвориться бібліотека в музейне книгосховище, або, як і раніше, залишиться актуальним та затребуваним джерелом знань?

Адже на сьогодні у книги є серйозний конкурент – Інтернет, і багато людей використовують його як джерело інформації.

Результати опитування – очікувані!

55% респондентів впевнені, що бібліотека та Інтернет доповнюють одне одного; 12% вірять, що функції бібліотеки унікальні; 31% вважає, що Інтернет замінює бібліотеку – саме так відповіли користувачі бібліотеки (відчуйте іронію!) на бібліотечному блозі! Любов до книги у століття Інтернету відчувається ще гостріше, а WEB-технології – не загроза, а помічник для бібліотеки, адже саме вони допоможуть виконати нашу місію – надати кожному відвідувачу якісний та ефективний доступ до будь-яких інформаційних ресурсів. І переповнена читальна зала, де студенти сумлінно навчаються, тому підтвердження! Бібліотеки набувають нового сенсу та існуватимуть завжди.

Цікаво зіставляти власні дослідження з загальнодержавними – цифри майже співпадають. Соціологи, які здійснюють дослідження, скільки і як читають українці, констатували: читає 48,7% дорослого населення, з яких 87% надає перевагу звичайним паперовим книжкам, а 10% освоїли електронні носії, що майже відповідає і нашим даним.

Висновки соціологічних опитувань обговорюються в колективі на заняттях з підвищення кваліфікації та обов'язково враховуються при плануванні роботи бібліотеки, визначенні перспективних напрямів діяльності бібліотеки, розробки стратегії комплектування і вдосконаленні методик бібліотечної роботи. І в кінцевому результаті дозволять істотно підвищити якість бібліотечного обслуговування.

Література

1. Гончаренко С. В. Соціологія / Сергій Васильович Гончаренко, Наталія Іванівна Гончаренко ; МОЗ України, ЦМК з ВМО, ПДМСІ. – Полтава : [Б. в.], 1994. – 127 с.
2. Лукашевич М. П. Соціологія. Базовий курс : підруч. для студ. ВНЗ / Микола Павлович Лукашевич. « К. : Каравела, 2005. – 310 с. – (Вища освіта в Україні).
3. Петрушенко М. Чи багато українців щороку читають сорок книжок? / Микола Петрушенко, Оксана Мельник // Урядовий кур'єр. – 2013. – 6 квіт. – С. 1, 5.
4. Соціологія : словник термінів і понять / Є. А. Біленький, М. А. Козловець, І. В. – Саух [та ін.] ; за ред. Є. А. Біленького, М. А. Козловця. – К. : Кондор, 2006. – 370 с.
5. Социология [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://socio.rin.ru/cgi-bin/article.pl?idp=20>. – Заглавие с экрана.